

В. Мојсова-Чепишевска (Скопје, Македонија)

Сама себеси врата – сама себеси клуч¹

(50 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура:
1967–2017. Скопје: Универзитет “Св.Кирил и Методиј”, 2017. 99 с.)

V. Mojsova Chepishevskva (Skopje, Macedonia)

It is the Gate and Key unto Itself

(50 years International Seminar on Macedonian Language, Literature and Culture:
1967–2017. Skopje: The University of St. Cyril and Methodius, 2017. 99 p.)

Во својата втора статија **“Има ли потреба за македонски национални научно-литературни другарства?”** од култната книга **“За македонските работи”**, **Крсте Петков Мисирков** причините за одделувањето на Македонците во македонско друштво ги наоѓа во, како што пишува тој, “употребувањето на нашите умствени сили за изучувањето на себеси, како членови на една татковина и еден народ”. Затоа, вели Мисирков, “За да се достигне таа цел требало да се состави одделно друштво од лица за кои изучувањето на Македонија во етнографски, географски и историски однос има првостепено значење, а такви лица сме ние Македонците”. Значи потребата од вакви другарства е заради изучување на Македонија, а тоа значи изучување на нејзиниот јазик, литература, култура, историја.

Имено, во руската престолнина Санкт Петербург, некаде кон крајот на октомври 1902 година², Мисирков го формира познатото *Македонско научно-литературно другарство “Свети Климент”*, како нов обид да се воведат македонскиот јазик во литературна употреба. Притоа Мисирков е наполно свесен дека тој е продолжувачот на *Словено-македонската книжевна дружина* формирана 1888 година³, во Софија, и тоа под претседателство на **Ѓорѓија Пулевски** чија основна цел, според податоците што ни ги дава **Димитрија Чуповски**, е: *да ја прероди народната македонска литература*.

---

¹ Промотивна реч на Свечената академија што се одржа во Македонската филхармонија на 17. 12. 2017 година, како и на отворањето на 51 летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура на 16. 06. 2018 година, по повод претставувањето на монографијата “50 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура: 1967–2017”.

² Точно пред 115 години од Свечената академија по повод големиот јубилеј 50 години од Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура.

³ Точно пред 130 години од свеченото промовирање на отворањето на 51 летна школа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура.

тура, но и на *Младата македонска книжевна дружина*, основана 1891, исто во Софија, на чело со **Коста Шахов**, која помеѓу 1892–1894 го издава списанието “Лоза”, уредувано од **Петар Поп Арсов**. Припадниците на оваа дружина, како **Гоце Делчев**, **Дамјан Груев**, **Ефтим Спространов**, се сметаат себеси како ново, младо продолжување на започнатото дело на Пулевски.

Големата мисла на уште поголемиот **Петре М. Андреевски** ме/не води во чинот на ова претставување:

“Без јазикот ќе си недостигаме самите на себе”, вели Андреевски, “оти само јазикот никогаш не не оставил сами и тој памети многу повеќе отколку што ние можеме да заборавиме”.

Имам чувство дека оваа идеја е онаа што ги носела сите кои во далечната 1967 година ја дадоа иницијатива, а потоа и учествуваа во нејзината реализација на т. н. Славистички семинар на Универзитетот во Скопје. “Семинарот за македонски јазик, литература и култура е основан пред половина век”, како што пишува во обраќањето на Редакцијата на ова издание, “со цел пред меѓународната јавност да се претстават научните достигнувања во областа на македонскиот јазик, литература и историја, како и да се даде поттик за натамошниот развој на славистичката наука кај нас и во светот”.

Уште некаде во 1948 год., или пред точно 70 години од овој миг (2018), **Блаже Конески** ќе констатира: “Нашиот јазик се кове најмногу во ковачницата на преведувањето”. А за да го коваме и исковаме потребни се сериозни македонисти, суптилни проучувачи и познавачи на македонскиот јазик, литература и култура, вљубеници во македонскиот збор, добри / сериозни преведувачи. Токму таква ковачница е, но и ќе биде и понатаму, овој семинар.

Затоа воопшто не е претерано кога се истакнува дека на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура треба да гледаме како на вистински продолжувач на она што го започнаа и Пулевски и Мисирков. А оваа идеја на Андреевски треба да остане вечна поука и порака до сите нас.

Пред нас е изданието “50 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура: 1967–2017”. Оваа **МОНОГРАФИЈА** е како што пееше **Анте Поповски**: “Сама себеси врата – сама себеси клуч”, зашто таа, едноставно, претставува преглед на 50-годишната работа на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура со посебен акцент на последните 10 години од неговата работа, ако се земе предвид дека на ова издание му претходи монографијата “40 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (1967–2007)”, како и Споменицата издадена по повод 20-годишнината “20 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (1967–1987)”.

Во својата песна „Поетика“, Блаже Конески пее:

Јас песните ги берев
од дрвото на животот
како што селаните во Ракотинци
пред Дуовден
берат зрели цреши
од црешовите дрвја.

Така и Редакцијата во состав: проф. д-р Славица Велева, проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска, проф. д-р Елка Јачева-Улчар, проф. д-р Симон Саздов, сите, помалку или повеќе, вршници со самиот семинар, како и Роза Тасевска, лекторот со најмногу искуство во својот куфер наречен лекторски ангажман во Македонија

и во странство, и Евдокија Илијевска, ги береа и (из)бираа моментите, зборовите, сликите кои така убаво се вдомија во оваа МОНОГРАФИЈА.

И еве ја пред вас/нас приказната наречена “50 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура (1967–2017)” на 100 страници, низ зборови-алтани, низ 50 слики, во боја и во црно-бела техника, исполнети со ликови млади, стари, насмеани, сериозни, замислени, воодушевени, слики исполнети со преградки, како онаа на која Иван Доровски ги гушка Катица Ќулавкова и Благица Велјановска, со насмевки на големиот македонист Ала Шешкен, низ спомени фатени во трепетливите зборови напишани со пенкало од страна на Рина Усикова, Влоѓимјеж Пјанка, Волф Ошлис, Олга Панкина, низ кривки, топли реченици, како кога Стивен Франк ќе напише: “Ви благодарам на сите лектори и учесници. Ќе имам *T’ga za jug!*”, или кога Марианцела ќе навезе: “Понекогаш погрешно мислам дека веќе длабоко ја знам оваа земја, мојата Македонија. Веќе многу видов, и сè ми се допадна”, за да поентира со стих од “Дениција” на Петре М. Андреевски: “*А видов што видов и ништо не видов*”.

“Во текот на сите изминати 50 години”, пишува во обраќањето на Редакцијата, “Семинарот ја реализираше својата работа преку лекторатите по македонски јазик во странските универзитетски центри, со организирањето на Летната школа во Охрид во чии рамки повеќе од 40 години се организира Научната конференција на која земаат учество македонски и странски научници, и со издавачката дејност преку: зборниците со реферати од Научната конференција, зборниците со предавањата презентирани во рамките на Летната школа, како и со публикување учебници и учебни помагала за изучување на македонскиот јазик”.

“Книгата е страсна оти копнежот го опишува: несреќен си додека копнееш по целото, како оние први редови во таквата книга; и колку расте копнежот по значење, толку растат и редовите, за конечно среќата да биде еден миг, редот среден, најисполнет; и потем пак копнежот се гаси додека не исчезне. И така се одново, со секоја нова страница: копнеж, миг, среќа и гаснење на копнежот...”, пишува **Венко Андоновски**.

Монографијата “50 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура: 1967–2017” е ептен страсна зашто таа се роди од намножените копнежи и на оние од Редакцијата, и на издавачот, проф. д-р Никола Јанкуловски, ректор на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” и особено на Симчо Шандуловски, најголемиот “виновник” за високиот квалитет и за суптилноста и артизмот во дизајнот и графичкото уредување, и пред сè на сите досегашни директори, лектори, семинаристи, предавачи, преведувачи, на сите македонисти каде и да се, од каде и да се...

За многу години нека ни е оваа Монографија која пак ќе послужи како основа за онаа наредната, по повод 60, 70... 100 години Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура! И за многу години нека ни е Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура.

Сведения об авторе:

Весна Мојсова-Чепишевска,
доктор
професор
Филолошки факултет “Блаже Конески”
Универзитет “Св. Кирил и Методиј”

Vesna Mojsova Chepischevska,
Doctor of Philology
Professor
Faculty of Philology “Blaze Koneski”
University “St. Cyril and Methodius”
vesnamojsova@hotmail.com